

Управление на инвазивни
чужди видове (ИЧВ) гръбначни
животни от значение за Европейския
съюз и хуманно отношение
към животните
Ondatra zibethicus
Ондатра

Разпространение

Видът произхожда от Северна Америка. В България е въведен преднамерено през 1956 г., когато няколко индивида са пуснати в ез. Сребърна. След 5 г. техният брой е нараснал до 10 000 индивида. Това е първата стабилна популация, откъдето ондатрата започва да се разпространява във вътрешните водоеми на страната. Понастоящем се среща основно в Дунавската равнина. През 2007 г. е съобщен от р. Тунджа, Егейския водосборен басейн, Южна България.

Основна нормативна уредба

Регламент (ЕС) 1143/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2014 г. относно предотвратяването и управлението на въвеждането и разпространението на инвазивни чужди видове, Закон за биологичното разнообразие (2002 г.), Закон за лова и опазване на дивеча (2000 г.), Закон за ветеринарномедицинската дейност (2006 г.) и Закон за защита на животните (2008 г.).

Съществуващи мерки за управление

Настоящата обобщена информация е взета от *Ръководство за управление на ИЧВ гръбначни животни от значение за ЕС и хуманно отношение към животните* [ec.europa.eu/environment/nature/invasivealien/index_en.htm], където може да се намери по-подробна информация за съществуващите мерки за управление. Преди да се предприеме която и да е от мерките, описани в Ръководството, се препоръчва да се направи пълен преглед на използването на мерките, включително тяхната ефективност, въздействие върху благосъстоянието на животните и странични ефекти, както и да се вземат предвид местните условия, наличните ресурси и капацитет.

Препоръчва се ползвателите на Ръководството да прилагат мярката с най-ниска степен на въздействие върху благосъстоянието на животните според конкретните условия в държавата членка без това да компрометира ефективността на мерките за управление. Мерките за контрол трябва да причиняват най-малко вреди на най-малък брой животни, като се вземат предвид и други фактори, като разходи, нужди, ползи, приложимост и обществени нагласи.

Как е оценена и категоризирана степента на въздействие върху благосъстоянието на животните:

Степен на въздействие	Общо въздействие върху благосъстоянието на животните (5 области) Оценява хуманното отношение към животните при прилагане на мярката, с изключение на реалното премахване на животното (ако мярката включва премахване)			Начин на премахване Оценява хуманното отношение към животните при прилагане на метода за премахване (ако мярката включва такъв метод)		
	Няма въздействие (0)	Слабо – умерено въздействие (1)	Силно – много силно въздействие (2)	Моментална смърт (без страдание) [0]	Смъртта не е моментална (леко – умерено страдание) [1]	Смъртта не е моментална (силно – много силно страдание) [2]

Мярка	Цел	Ефективност и разходи	Степен на въздействие	
			Общо въздействие	Начин на премахване
*Капани тип клетка	Премахване/ контрол/ ограничаване	Този метод е широко използван за контрол на ондатрата, вкл. и в успешни програми за премахване. Необходима е обаче повече информация за неговата ефективност и разходи. Когато целта е премахване, капаните тип клетка се използват в комбинация с други методи – за улавяне на индивиди, които трудно се хващат с друг тип капани, или за намиране на животните, когато успеваемостта на уловите е ниска. При контрол на популациите са необходими допълнителни усилия за да се гарантира постигането на поставените цели.	(1)	NA
*Отстрел при лов	Бързо премахване/ премахване/ контрол/ ограничаване	Методът е широко използван като инструмент в програми за управление в дивата природа. Това се дължи на селективния му характер, възможността за въздействие от разстояние и възможността за използване на различни видове оръжия и приложения. Въпреки че методът е приложен при ондатрата, необходима е повече информация за неговата ефективност и разходи. Видът е обект на лов в България.	(0) – (2)	[0] – [2]
*Ловни кучета (проследяване/ преследване)	Бързо премахване/ премахване/ контрол/ ограничаване	Методът е потенциално приложен при ондатрата, но е необходима повече информация за неговата ефективност и разходи.	(0) – (1)	NA
*Химическо регулиране на плодовитостта (с примамка или инжекция)	Контрол	Този метод също е потенциално приложен и в процес на разработка при ондатрата, но е необходима повече информация за неговата ефективност и разходи. Неоралните контрацептиви са най-подходящи за изолирани и малки популации в природата, тъй като имиграцията и емиграцията на индивиди биха повлияли на процента на третирани животни. Регулирането на плодовитостта с препарати, които могат да се дават орално с помощта на видово-специфични примамки би разширило значително обхвата на прилагане на този метод като инструмент за управление на ИЧВ.	(0) – (1)	NA

Мярка	Цел	Ефективност и разходи	Степен на въздействие	
			Общо въздействие	Начин на премахване
*Животни Юда	Не е известна	Методът е потенциално приложим при ондатрата, но е необходима повече информация за неговата ефективност и разходи.	(1)	NA

Мерки за премахване след улавяне

Мярка	Степен на въздействие	
	Общо въздействие	Начин на премахване
*Механичен удар върху черепа	(1)	[0]
*Електрически ток (електрошок)	(2)	[1]
*Евтразия с инжекция	(0) – (1)	[0] – [1]
*Отглеждане на затворено	(1)	NA
*Газообразни вещества	(1)	[1] – [2]
*Отстрел на уловени животни	(1)	[0]
*Прерязване на врата с нож	(1)	[0]
*Хирургична стерилизация	(1)	NA

* – Прилагането на мярката е предмет на ограничения съгласно законодателството в България

NA – Не е приложимо

Дата: 28.09.2022 г.

Източници

Ръководството за управление на ИЧВ гръбначни животни от значение за ЕС и хуманно отношение към животните може да бъде намерено на страницата на ЕС за ИЧВ: [\[ec.europa.eu/environment/nature/invasivealien/index_en.htm\]](https://ec.europa.eu/environment/nature/invasivealien/index_en.htm)

Photo credit: *Ondatra zibethicus* Ондатра © Tom Koerner/USFWS CC BY 2.0

Заявление за освобождаване от отговорност: Настоящият документ е изготвен от IUCN в рамките на договор No. 07.027746/2019/812504/SER/ENV.D.2. "Идентифициране, оценка, споделяне и разпространяване на добри практики за хуманно управление на инвазивни чужди видове". Изложената информация и становища в този документ е възможно да не са изчерпателни и не е задължително да отразяват официалното становище на Европейската комисия (ЕК), IUCN, APHA, Eurogroup for Animals, EAZA, Newcastle University и EARS. Европейската комисия не гарантира точността на данните, включени в този документ. Нито ЕК, нито IUCN или някое лице, действащо от името на ЕК или IUCN, включително самите автори или участници в съставянето на документа, не носят отговорност за възможното използване на информацията, съдържаща се в него. Възпроизвеждането е разрешено при посочване на източника.

Обратна връзка: Ще сме благодарни за всички изпратени коментари, които биха могли да помогнат за подобряване на настоящия документ. Моля, изпратете Вашите коментари по електронна поща на адрес: ENV-IAS@ec.europa.eu